

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 28.5.2014 г.
COM(2014) 299 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**Годишен доклад относно преговорите, проведени от Комисията в областта на
експортните кредити, по смисъла на Регламент (ЕС) № 1233/2011**

1. Въведение:

Съгласно приложение I към Регламент (ЕС) № 1233/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. за прилагането на определени насоки в областта на официално подкрепяните експортни кредити и за отмяна на решения 2001/76/ЕО и 2001/77/ЕО на Съвета¹, [в] съответствие с областите си на компетентност Комисията предоставя на Европейския парламент годишен доклад относно проведените преговори в случаите, в които са ѝ предоставени правомощия за преговори на различните форуми за международно сътрудничество, с цел установяване на световни стандарти за официално подкрепяните експортни кредити“.

Настоящият доклад обхваща периода март 2013 г. — март 2014 г.

2. Основни тенденции при експортните кредити през 2013 г.:

По традиция преобладаващата част от преговорите, които Комисията води в тази област на политиката, се провеждат в рамките на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). Засега ОИСР е единствената международна организация, която е разработила подробни технически правила относно експортните кредити. По силата на задължението си да води търговски преговори Европейската комисия представлява Европейския съюз при всички преговори във връзка със **Споразумението на ОИСР относно официално подкрепяните експортни кредити**² и неговите **отраслови договорености** (обхващащи специфични правила за финансиране за отделни промишлени отрасли), а именно:

- отрасловата договореност за експортните кредити за кораби;
- отрасловата договореност за експортните кредити за атомни електроцентрали;
- отрасловата договореност за експортните кредити за граждански въздухоплавателни съдове;
- отрасловата договореност относно експортните кредити за проекти, свързани с възобновяемите източници на енергия, с изменението на климата и с водите.

Преговорите в ОИСР са все още в ход, като техен резултат през отчетния период са — наред с останалото — приемането на нова отраслова договореност за експортните кредити за железопътна инфраструктура и обсъжданията за разширяване на обхвата на отрасловата договореност относно експортните кредити за проекти, свързани с възобновяемите източници на енергия, с изменението на климата и с водите (за подробно изложение вж. раздел 4).

Като цяло, Споразумението на ОИСР е ефективно средство за осигуряване на равнопоставеност на програмите за експортни кредити на участващите в него държави. Необходимо е обаче да се отбележи, че държави, които се очертават като важни

¹. ОВ L 326, 8.12.2011 г., стр. 45.

² Споразумение с незадължителен характер между ЕС, САЩ, Канада, Япония, Корея, Норвегия, Швейцария, Нова Зеландия и Австралия, което съществува от 1978 г. и има за основна цел да осигури равнопоставеност на програмите за експортни кредити на участващите в него държави. Споразумението и неговите последващи изменения редовно се транспонират в законодателството на ЕС.

фактори в областта на експортните кредити, каквито са Китай, Индия и Бразилия³, не са страни по него.

През февруари 2012 г. президентът на САЩ Барак Обама и тогавашният вицепремиер на Китай Си Цзинпин подеха съвместна инициатива, благодарение на която бе учредена Международната работна група по експортните кредити (МРГ). По този начин се създаде стратегическа възможност държавите от ОИСР и държави, които не членуват в организацията, да си сътрудничат в свършено нова обстановка при разработването на нов набор от разпоредби относно експортните кредити. Европейският съюз безрезервно подкрепи МРГ от самото начало. През 2013 г. МРГ продължи да бъде основен приоритет, като в сравнение с 2012 г. свързаните с нея задачи заеха още по-значимо място в дейността на ЕС във връзка с експортните кредити (за подробно изложение вж. раздел 3).

3. Международната работна група по експортните кредити:

Следва да се припомни, че от самото начало за участие в новата **Международна работна група по експортните кредити (МРГ)** бяха поканени общо **18 държави, които активно предоставят експортно кредитиране**: 9-те участници в Споразумението на ОИСР относно официално подкрепяните експортни кредити (ЕС, САЩ, Канада, Япония, Корея, Норвегия, Швейцария, Австралия и Нова Зеландия), както и Китай, Бразилия, Руската федерация, Южна Африка, Индия, Индонезия, Малайзия, Турция и Израел. Беше договорено пленарните заседания на МРГ да се предхождат от срещи на **ръководна група**, включваща САЩ, ЕС, Китай и Бразилия. МРГ няма постоянни председателство, секретариат и седалище. Държавите — членки на ръководната група, са домакини на заседанията на ротационен принцип.

Както беше посочено в предишния доклад на Комисията, встъпителните дискусии по време на **първото официално заседание на МРГ**, което се състоя във Вашингтон през **ноември 2012 г.**, не бяха никак леки. Мнозинството от участниците в МРГ желаеха работата да се съсредоточи непосредствено върху общите, хоризонтални правила, приложими за всички експортни кредити. Китай обаче настоя за прилагане на **отраслов подход**, т.е. МРГ първо да се запознае с практиките при експортните кредити в отделните промишлени отрасли и едва след това да премине към хоризонталните правила. В крайна сметка, МРГ възприе отрасловия подход като работен метод, но изборът на отраслите, които да бъдат разгледани, предизвика спорове: Китай настояваше разискванията да започнат с корабния отрасъл, въпреки че е добре известно, че САЩ и някои други държави — членки на МРГ, нямат никаква дейност във връзка с експортни кредити в този отрасъл. Предложенията да се определи поне още един отрасъл, така че всички държави — членки на МРГ, да могат да участват активно, не донесоха непосредствен резултат.

С оглед да се намери изход от тази задънена улица, **делегацията на ЕС** предложи да бъде домакин на **неофициална среща**, на която делегациите да продължат дискусиите на експертно равнище. Тази среща се проведе в Берлин през март 2013 г. и се отрази много положително върху работната атмосфера в МРГ (техническият опит, придобит

³ Бразилия представлява особен случай, тъй като тя участва само в отрасловата договореност за експортните кредити за граждански въздухоплавателни съдове, но не проявява интерес да се присъедини към споразумението като такова.

от участниците в различни промишлени отрасли, беше обсъден в конструктивен дух). Вследствие на това на **второто официално заседание на МРГ**, чийто домакин беше **Китай** (Пекин, май 2013 г.), беше договорен втори отрасъл – медицинското оборудване. При все че то обикновено не се счита за отрасъл с масирана интервенция по отношение на експортните кредити, именно отсъствието на специализирани практики за експортни кредити в отрасъла го прави подходяща изходна точка за дискусиите по общите, хоризонтални правила. Китайската делегация неколкократно призна, че отрасловият подход не води непременно до официално сключване на отраслови договорености (като сключените по силата на Споразумението на ОИСР, например) и че след като дискусиите, свързани с корабния отрасъл и с отрасъла на медицинското оборудване, напреднат достатъчно, МРГ ще премине към обсъждане на хоризонтални правила.

Третото официално заседание беше организирано от ЕС в Брюксел през **септември 2013 г.** ЕС представи за обсъждане подробен технически доклад, в който се разглеждат важни въпроси като общите цели на процеса на МРГ и ролята на дискусиите относно корабния отрасъл и отрасъла на медицинското оборудване като градивни елементи на бъдещо хоризонтално споразумение за експортните кредити. Докладът съдържа освен това подробни съображения, както и въпроси към участниците в МРГ относно начина, по който се определя обхватът на дискусиите (т.е. как да се очертаят двата горепосочени отрасъла; как да се дефинират механизмите за официална подкрепа, за които ще се отнасят новите насоки), относно решаването на специфични аспекти, които не са свързани с цени (първоначални вноски, максимална и минимална продължителност на кредитите, графици на погасяване и пакети от обезпечения), както и свързани с цените елементи на сделките по експортно кредитиране (основни лихвени проценти, премия за кредитен риск, такси). Документът беше приет много добре от останалите участници в МРГ и дискусиите по време на пленарното заседание на групата бяха много плодотворни. Бяха представени редица ценни изложения, предимно от други държави — членки на ОИСР, като в дискусиите се включиха активно и държави, които не участват в организацията (напр. Китай). Като цяло, на заседанието в Брюксел беше направена отчетлива крачка напред, тъй като беше поставено началото на истински технически дискусии в групата.

Домакин на **четвъртото официално заседание** беше **Бразилия** и то се състоя в гр. Бразилия през **януари 2014 г.** Дискусиите относно двата отрасъла продължиха (въз основа на писмените отговори на въпросите, включени в доклада, който ЕС представи на третата среща на МРГ). Достигна се до заключението, че МРГ ще премине от фазата на обсъждане на действащите практики във връзка с експортните кредити към по-конкретни дискусии въз основа на предложени текстове (с оглед да се създадат условия за по-целенасочени дискусии, делегациите ще предлагат за обсъждане документи, съдържащи конкретни проекти за начини на финансиране за двата отрасъла). Този подход ще се използва и на **петото официално заседание на МРГ**, чийто домакин ще бъдат САЩ (**Вашингтон, 20—22 май 2014 г.**).

Ако на този етап трябва да направим **междинна равностметка на процеса, започнат в рамките на МРГ**, следва да кажем, че картината е противоречива.

Що се отнася до положителната страна, трябва да се подчертае, че самото успешно създаване и функциониране на форум, в чиито рамки редовно се срещат предоставящи

експортни кредити държави, които членуват в ОИСР, и такива, които не членуват в нея, за да обсъждат въпроси на регламентирането, вече е немалък успех. Следва да се напомни, че всички предходни усилия — предимно да се ангажира Китай в подобни разисквания на двустранно или многостранно равнище — претърпяха неуспех. От държавите, които активно предоставят експортно кредитиране, но не членуват в ОИСР, засега само Индия не се е присъединила официално към групата, но участваше като наблюдател в четвъртото заседание.

Макар и да не е сред непосредствените инициатори на процеса, ЕС се утвърди като негов значим участник, като организира две успешни заседания, допринесе с изготвянето на редица материали, а също и на доклад, който продължава да определя насоката на дискусии в МРГ.

Действителен проблем на този етап обаче е фактът, че засега дейността на МРГ се направлява от участниците от ОИСР. Много участници, които не членуват в ОИСР (с изключение на Южна Африка и Турция), са по-скоро предпазливи, що се отнася до активното ангажиране с процеса (напр. с доклади за заседанията). До момента писмени доклади са представяни почти изцяло от участниците от ОИСР.

Заседанията, които предстоят през 2014 г., със сигурност ще бъдат решаващи, за да се прецени дали всички членове на МРГ се ангажират сериозно с процеса и дали има вероятност този процес да излезе от фазата на предварителни разговори. Ако има вероятност процесът, започнал в рамките на МРГ, да прерасне в официални преговори, Комисията ще поиска необходимото разрешение съгласно Договорите.

4. Развой в ОИСР през обхванатия от доклада период

През ноември 2013 г. участниците в Споразумението на ОИСР приключиха двегодишните преговори във връзка с **отрасловата договореност за експортните кредити за железопътна инфраструктура**. С тази договореност, която беше една от амбициозните цели на ЕС, се определят някои конкретни условия за финансиране на износа на активи за железопътната инфраструктура, необходими за експлоатацията на влаковете, включително контрол на железопътната система, електрификация, релси, подвижен състав, както и съответните строителни работи. В нея се предвиждат удължени срокове за погасяване при сделки, свързани с експортни кредити⁴, като износът за държави от ОИСР с високи доходи (за които максималният срок за погасяване е 12 години) се разграничава от износа за всички останали държави (за които максималният срок на погасяване е 14 години), както и известна гъвкавост по

⁴ Съгласно споразумението общото правило относно максималния срок на погасяване предвижда 5 години (при някои обстоятелства — 8,5 години) за износ за държави от ОИСР с високи доходи и 10 години — за износ за всички останали държави. За редица промишлени отрасли и специфични сделки обаче споразумението съдържа удължени максимални срокове за погасяване (най-дългият срок е 18 години и се отнася за отрасловата договореност за експортните кредити за атомни електроцентрали, както и за някои сделки в рамките на отрасловата договореност относно експортните кредити за проекти, свързани с възобновяемите източници на енергия, с изменението на климата и с водите).

отношение на графичите на погасяване. Постигането на тази договореност обаче наложи да се направят някои отстъпки, за да се вземат под внимание опасенията, че би могло да бъде подбито достъпното на частния пазар финансиране, отнасящо се до държави от ОИСР с високи доходи. За да могат на тези държави да се предоставят експортни кредити, основаващи се на отрасловата договореност за железопътната инфраструктура, е необходимо останалите участници от ОИСР да бъдат уведомени предварително (уведомлението включва подробно описание). Ако експортните кредити съставляват значителен дял от финансирането на износа за държава от ОИСР с високи доходи, то трябва да се поиска изключение. Погледнато в световен мащаб, Европа е най-големият пазар за железопътни продукти и се характеризира с най-висока концентрация на отрасли, свързани с железопътното оборудване.

Благодарение на ЕС бяха добавени и два нови елемента към **сключената през 2012 г. отраслова договореност относно експортните кредити за проекти, свързани с възобновяемите източници на енергия и с изменението на климата**. Допълнителните отраслови елементи, по които в момента се водят преговори, засягат проекти за приспособяване към изменението на климата и за интелигентни електроенергийни мрежи. Редица ключови представители на тези промишлени отрасли се намират в ЕС. Въпросите, свързани с **приспособяването към изменението на климата**, са обсъждани по-дълго и се намират в по-напреднала фаза от въпросите за **интелигентните електроенергийни мрежи**, по които ОИСР сега започва технически дискусии по основните определения. Изглежда, че не всички участници имат активен интерес към посочените въпроси.

На последното заседание на ОИСР във връзка с експортните кредити ЕС и Канада отправиха съвместно предложение относно приспособяването към изменението на климата. Делегацията на САЩ заяви, че ще се произнесе по предложението своевременно. Участниците в ОИСР по принцип са съгласни за по-нататъшна работа във връзка с интелигентните мрежи, но ще бъде необходимо както да се предложи общоприемливо определение на понятието, така и да се обоснове солидно нуждата в тази област да се използва финансиране чрез експортни кредити. Различни аспекти, свързани с приспособяването към изменението на климата, ще бъдат обсъдени отново на следващите срещи на ОИСР през 2014 г., посветени на експортните кредити.

Област от стратегическо значение представлява **преразглеждането на разпоредбите относно лихвените проценти в Споразумението на ОИСР**: Споразумението съдържа разпоредби относно минималните фиксирани лихвени проценти, които са договорени през 80-те години на XX-ти век. Участниците в момента работят по тяхното осъвременяване, както и по включването на правила за определяне на минимални плаващи лихвени проценти. Цялостното преразглеждане беше предизвикано от промените на банковите пазари вследствие на финансовата криза, които поставиха под въпрос ненарушаващия конкуренцията характер на действащите правила. ЕС е участникът, чиято система на експортни кредити вероятно е най-зависима от търговските банки, поради което следва да играе решаваща роля в преговорите.

Въпреки че няколко други участници все още нямат официална позиция, Комисията успя да постигне съгласието на държавите членки по **четири основни принципа** при преразглеждането на лихвените проценти:

1. по-нататъшно хармонизиране на практиките при експортните кредити по отношение на избора и поддържането на фиксираните лихвени проценти;
2. предвидимостта, която понастоящем е заложена в системата на фиксираните лихвени проценти, следва да се запази, но да бъде адекватно остойностена;
3. основната структура на системата на фиксираните лихвени проценти (референтни търговски лихвени проценти — РТЛП) следва да се запази с оглед да се осигури спазването на принципа на т.нар. „безопасно убежище“, залегнал в Споразумението за субсидиите и изравнителните мерки, но маржът, който се начислява над основния процент (понастоящем това е определен брой базисни пункта), следва да отразява равнището на лихвените проценти, начислявани от търговските банки;
4. в Споразумението на ОИСП следва да се включат плаващите лихвени проценти.

Въз основа на тези принципи Комисията в момента изготвя по-значимо предложение, което ЕС да предложи в ОИСП през 2014 г.

От търговска гледна точка традиционно най-важният отрасъл на експортни кредити са **въздухоплавателните средства**. В последно време в тази област обаче не се наблюдава развой. Продължава прилагането на **отрасловата договореност за експортните кредити за граждански въздухоплавателни съдове от 2011 г.** (по принцип, преразглеждането ѝ се предвижда за 2015 г.).

Комисията ще информира надлежно Европейския парламент за евентуално ново развитие по посочените въпроси.